

ACTUALITEIT IN HET KORT

ACTUALITÉ EN BREF

1. ALGEMEEN HANDELSRECHT / DROIT COMMERCIAL GÉNÉRAL

Olivier Vanden Berghe, Jonas Vansevenant en
Sebastian Tytgat¹

Wetgeving/Législation

Grondwettelijk Hof 19 september 2019

TAALGEBRUIK GERECHTSZAKEN

Algemeen – Nietigheid – Bevoegdheidsverdeling – Nietigverklaring

EMPLOI DES LANGUES EN MATIÈRE JUDICIAIRE

Généralités – Nullités – Répartition des compétences – Annulation

Bij de wet van 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklust binnen de rechterlijke orde (algemeen bekend als “Potpourri VI”) werden ingrijpende wijzigingen aangebracht aan het artikel 794 Ger.W. en het artikel 40 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken (de “taalwet gerechtszaken”).

Het artikel 794 Ger.W. had vóór deze wijziging enkel betrekking op de mogelijkheid van het gerecht dat een beslissing heeft gewezen, of het gerecht waarnaar een beslissing wordt verwezen, om bij materiële verschrijvingen en omissies, deze beslissing te verbeteren. Door de wetswijziging werd deze mogelijkheid ook verschaft aan de beslagrechter, en verruimd naar andere kennelijke leemten, waaronder “een louter formele miskennenning van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken”.

Het artikel 40 van de taalwet gerechtszaken bepaalde aanvankelijk dat de rechter ambtshalve de nietigheid diende uit te spreken bij een schending van de voornaamste bepalingen van deze wet. Potpourri VI maakte hiervan echter slechts een relatieve nietigheid, met verwijzingen naar de nietigheidsleer opgenomen in artikel 861 Ger.W. (de vereiste van belangenschade) en artikel 864 Ger.W. (de vereiste dat de nietigheid *in limine litis* dient te worden ingeroepen).

Deze beide wetswijzigingen werden aangevochten bij een vernietigingsberoep aanhangig gemaakt bij het Grondwettelijk Hof door (onder meer) een groep magistraten en de Orde van Vlaamse Balies. De voornaamste

middelen die ingeroepen werden waren (1) een *schending van de bevoegdheidsverdelende regels*, in het bijzonder de bijzondere meerderheidsvereiste voor wijzigingen wat betreft het taalgebruik in het gerechtelijk arrondissement Brussel, zoals bepaald in artikel 157bis Gw. en (2) een *schending van het recht tot toegang tot de rechter en het recht op behoorlijke rechtsbedeling*, onder meer vanuit de gedachte dat de rechter gedwongen zou kunnen worden kennis te nemen van stukken in een taal die hij/zij niet verondersteld wordt te beheersen, en dat de bewijslast van belangenschade en de vereiste om de schending *in limine litis* aan te voeren te zwaar zou zijn voor de partij die geconfronteerd wordt met een procedurestuk dat zij niet verstaat.

Op 19 september 2019 sprak het Grondwettelijk Hof zich uit over dit vernietigingsberoep. Het gewijzigde artikel 794 Ger.W. doorstond de grondwettelijkheidstoets. Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat dit nieuwe artikel geen wezenlijke impact had op voornoemde bepalingen of rechten, aangezien er dankzij een tussenkomst van de Raad van State, afdeling wetgeving, in het nieuwe artikel 794 Ger.W. werd ingevoegd dat enkel “louter formele schendingen” van de taalwet gerechtszaken verbeterd kunnen worden. Hiermee verwijst de wetgever volgens het Grondwettelijk Hof naar een aanhaling van een tekst of een vermelding in een andere taal dan de proceduretaal, maar niet naar een beslissing die volledig in een andere taal gevelde wordt, oftewel “kennelijke vergissingen waarover geen redelijke twijfel kan bestaan”.

Het gewijzigde artikel 40 van de taalwet gerechtszaken doorstond de grondwettelijkheidstoets echter niet. Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat de wetswijziging, voor wat het arrondissement Brussel betreft, in toepassing van artikel 157bis Gw. met een tweederdemeerderheid diende te worden aangenomen, omdat de afzwakking van de nietigheidssanctie een belangrijke weerslag heeft op de afdwingbaarheid van de speciale taalregeling te Brussel. Bovendien volgde het Grondwettelijk Hof de redenering dat de relatieve nietigheidsleer ertoe zou kunnen leiden dat een rechter wordt gedwongen kennis te nemen van procesakten die zijn opgesteld in een taal die hij of zij niet machtig is, hetgeen de goede rechtsbedeling in het gedrang zou kunnen brengen. Bijgevolg besloot het Grondwettelijk Hof dat het gewijzigde artikel 40 van de taalwet gerechtszaken ook een schending van het recht op een eerlijk proces inhoudt.

¹ Advocaten te Brussel.

Artikel 5 van de Potpourri VI-wet, dat het artikel 40 van de taalwet gerechtszaken wijzigde, werd dan ook vernietigd. Dit heeft als gevolg dat voortaan de absolute nietigheid van processtukken die de taalwet gerechtszaken schenden, terug de regel wordt. De vernietiging zal echter niet retroactief gelden, maar pas vanaf de bekendmaking van het arrest in het *Belgisch Staatsblad*.

Rechtspraak/Jurisprudence

2 juli 2019: verslag van de klachtenbehandeling door de Hoge Raad voor de Justitie in 2018

GERECHTELIJK RECHT

Klachten

DROIT JUDICIAIRE

Plaintes

Op 2 juli 2019 publiceerde de Hoge Raad voor de Justitie ("HRJ") haar verslag klachtenbehandeling 2018. In dit verslag geeft de HRJ toelichting bij de klachten van burgers die zij ontving over de werking van de Belgische rechterlijke organisatie. Dergelijke klachten kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op het verloop van een bepaalde procedure, de omgang en communicatie met justitie, de partijdigheid van een magistraat of deskundige etc.

De HRJ oordeelde dat verschillende klachten die o.a. betrekking hadden op (i) de tijd die is verstreken tussen de datum van een verzoek tot het in staat stellen van een zaak en de bepaling van de rechtsdag en de uiteindelijke pleitdatum, en (ii) de vaststellingstermijn voor een hof van beroep gegrond waren en stelde dat het "*een disfunctie van de rechterlijke orde*" betreft.

Er wordt evenwel verschillende malen onderstreept dat de verantwoordelijkheid voor deze disfunctie niet noodzakelijkerwijs toe te schrijven is aan de rechterlijke macht. Zo wordt verwezen naar het aantal magistraten dat daadwerkelijk beschikbaar is in verhouding tot het wettelijk kader, het aantal zaken dat door de betrokken kamer moet worden behandeld, de noodzaak om bepaalde zaken prioritair te behandelen (bv. kort geding), een gebrek aan controle over het aantal raadsheeren of nog budgettaire beperkingen opgelegd door de regering. Voor verschillende dossiers werd naar verluidt een gepaste oplossing gevonden.

Hof van Cassatie 7 juni 2009

BEWIJS VAN VERBINTENISSEN

Schriftelijk bewijs – Begin van bewijs door geschrift – Eed – Beslissende eed

PREUVE DES OBLIGATIONS

Preuve par écrit – Commencement de preuve par écrit – Serment – Serment décisoire

In een arrest van 7 juni 2019 oordeelde het Hof van Cassatie over de appreciatie van bewijsmiddelen door de bodemrechter.

Artikel 1347, tweede lid Burgerlijk Wetboek beschouwt als begin van bewijs door geschrift elk geschrift dat is uitgegaan van degene tegen wie de vordering wordt ingesteld en waardoor het beweerde feit waarschijnlijk wordt gemaakt.

Het bodemgeschil had betrekking op een leningsovereenkomst en de vraag in welke mate het verschaft krediet was terugbetaald. Bij de leningsovereenkomst was een aflossingstabel gevoegd waarbij de kredietverschaffer voor een bepaalde periode op de tabel betalingstermijnen doorstreepte en parafeerde voor ontvangst van de betaling terwijl voor een tweede periode alleen op de tabel van de kredietnemer diagonale strepen werden aangebracht doorheen de verschuldigde bedragen, maar zonder dat die doorstreping gepaard ging of bevestigd werd door een paraaf van de kredietverschaffer.

Het hof van beroep te Antwerpen oordeelde dat dit geen begin van bewijs door geschrift kon uitmaken in de zin van artikel 1347 BW voor de betalingen binnen de tweede periode. De kredietnemer vocht dit oordeel aan wegens vermeende miskennis van de bewijswaarde van het stuk.

Het Hof van Cassatie bevestigde echter de wettelijkheid van het oordeel van de appelrechter, en verduidelijkte dat de bodemrechter inderdaad dient te oordelen of het hem voorgelegde geschrift het beweerde feit al dan niet waarschijnlijk maakt en derhalve een begin van bewijs door geschrift kan uitmaken voor dat feit. De controle door het Hof van Cassatie is daarbij beperkt tot de vraag of de rechter het begrip "waarschijnlijkheid" niet heeft miskend.

Het hof van beroep had in de beroepsprocedure ook een vordering om een gedingbeslissende eed op te leggen aan de kredietverschaffer afgewezen, omdat het dit niet nuttig achtte. De gevraagde gedingbeslissende eed had kennelijk betrekking op de vraag wie de "diagonale strepen" zou hebben getrokken, en de appelrechters stelden vast dat het antwoord op die vraag niet volledig doorslaggevend zou zijn om te weten of de vordering gegrond is, en in welke mate. Ook deze afwijzing doorstond de cassatie-toets. Het Hof van Cassatie bevestigde dat het toekomt aan de bodemrechter om te oordelen over de opportuniteit en de toelaatbaarheid van dit bewijsmiddel.

Het huidige artikel 1361 BW bepaalt dat de partij die weigert de beslissende eed af te leggen of terug te wijzen "in haar eis of in haar exceptie" in het ongelijk moet worden gesteld. In het nieuwe Boek 8, dat op 1 november 2020 in werking zal treden, wordt dit beperkt tot het in het ongelijk stellen van de partij "betreffende haar bewering" (toekomstig art. 8.34 BW).